

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

5 maart 2004

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Ria Van Den Heuvel en de heren Jan Roegiers, Carlo Daelman en Koen Helsen –
betreffende een Vlaamse strategie tegen thuisloosheid**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Vlaanderen is één van de welvarendste regio's van Europa, en toch komt thuisloosheid er nog veel voor. Thuisloosheid is niet alleen een woonprobleem maar wordt ook gekenmerkt door het verlies van bindingen of ontankering op economisch, sociaal en persoonlijk vlak. Omdat een dergelijke situatie met veel zaken te maken heeft, vergt het aanpakken van thuisloosheid een overkoepelende strategie. Die is nodig omdat er verscheidene factoren zijn waardoor de opvang van thuislozen in de Vlaamse Gemeenschap onder toenemende maatschappelijke druk staat :

1) de vraag naar opvang neemt toe :

- één op drie van de opgevangen thuislozen is een vrouw die wegens partnergeweld het huis ontvlucht. De stijgende maatschappelijke gevoeligheid voor partnergeweld, maakt dat mishandelde vrouwen sneller de stap naar de hulpverlening zetten ;
- de opvang voor thuislozen van de OCMW's en het algemene welzijnswerk is dichtgeslibd door een tekort aan degelijke en betaalbare huisvesting op de private en de sociale huurmarkt voor thuislozen die zelfstandig kunnen wonen. Bovendien is er een tekort aan ongeveer 2000 plaatsen in het begeleid wonen voor thuislozen die niet zelfstandig kunnen wonen ;
- de vermaatschappelijking van de psychiatrische zorg maakt dat psychiatrische patiënten minder lang residentieel worden opgevangen, maar na een ziekenhuisverblijf meer een appel doen op het welzijnswerk. Het aandeel van de thuislozen met een psychiatrisch verleden is op 20 jaar gestegen van 23% naar 34% ;
- het complexer worden van de samenleving, gepaard gaande met een maatschappelijke evolutie naar gezinsverdunning, maakt dat mensen die de vaardigheden niet hebben om alleen te wonen, meer begeleiding vragen bij het welzijnswerk ;

- we stellen vast dat het afschaffen van de wet op de landloperij (1993) heeft geleid tot een verhoogde druk op de opvang geboden door OCMW's en het algemeen welzijnswerk. Er werd immers niet in alternatieven voorzien ;

- het complexer worden van hulpvragen (bijvoorbeeld ten gevolge van verslavingsproblematieken) en de culturele differentiatie van de thuislozenpopulatie zet een druk op de opvangsystemen. Onder invloed van processen van globalisering krijgen niet alleen economische maar ook maatschappelijke fenomenen een internationaler karakter : migratie, clandestiene inwijking, mensen zonder wettig verblijf zijn uitingen van een globalisering van de landloperij en de landverhuizing ;

- de gebrekkige aansluiting qua hulpverleningstrajecten tussen de bijzondere jeugdzorg en het welzijnswerk maakt dat heel wat jongvolwassenen, na een verblijf in de bijzondere jeugdzorg en een poging tot alleen wonen, toch thuisloos worden en residentieel opgenomen moeten worden. Bijna de helft van de opgevangen thuislozen heeft ooit in een jeugdinstelling verbleven. Dat aantal is op 20 jaar tijd verdubbeld ;

2) er is te weinig aandacht voor de preventie van thuisloosheid. Het Vlaamse beleid inzake thuisloosheid is tot nu toe vooral gericht op opvang en te weinig op het voorkomen van thuisloosheid, waardoor er de beperking van de instroom naar de opvangcentra onvoldoende is. De OCMW's hebben inzake gerechtelijke uithuiszettingen van hogere overheden wel extra opdrachten gekregen, maar nooit de middelen om die opdrachten uit te voeren ;

3) er is onvoldoende regie en afstemming. Op organisatorisch vlak kan gewezen worden op de afwezigheid van een programmatie van het aanbod, de behoefte aan een horizontaal beleid tussen de verschillende betrokken sectoren en de afwezigheid van een lokale regie om het aanbod goed af te stemmen op de vraag.

Dit voorstel van resolutie vraagt aandacht voor deze problematiek. Het werd opgesteld met medewerking van :

- de Federatie van Diensten Geestelijke Gezondheidszorg ;
- het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk ;
- de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten ;
- het Vlaams Minderhedencentrum ;
- het Vlaams Overleg Bewonersbelangen.

Ria VAN DEN HEUVEL

Jan ROEGIERS

Carlo DAELMAN

Koen HELSEN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat op initiatief van de ministers bevoegd voor welzijn en huisvesting een denktank Wonen-Welzijn werd opgericht waarin zowel beleidsverantwoordelijken, administraties en overheidsinstellingen als lokale actoren vertegenwoordigd worden. In deze werkgroep wordt er gezocht naar een afstemmingskader tussen de beleidsdomeinen wonen en welzijn en naar pragmatische oplossingen voor samenwerkingsprojecten die in de praktijk moeilijkheden ondervinden. De denktank wil daarbij zoveel mogelijk zoeken naar win-winsituaties voor beide sectoren en praktisch haalbare voorstellen uitwerken remediërend voor de knelpunten in de samenwerking ¹ ;
- overwegende dat de Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen verdere stappen wil zetten in de ontwikkeling van een algemene strategie tegen thuisloosheid waarbij een vraaggestuurd en behoeftegericht beleid centraal staat ² ;
- overwegende dat de minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen aan het HIVA een onderzoeksopdracht gegeven heeft, die elementen moet aandragen voor een inclusief beleid dat gericht is op preventieve acties en samenwerking tussen de verschillende diensten en sectoren, prioritair welzijn, gezondheid en huisvesting ³ ;
- overwegende dat op initiatief van de minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen sinds oktober 2002 werk gemaakt wordt van de ontwikkeling van begeleid wonen in 6 pilootregio's waardoor een positief proces op gang is gebracht ⁴ ;
- overwegende dat het Vlaamse Regeerakkoord stelt dat 'de Vlaamse regering initiatieven neemt om het recht op wonen voor iedereen te realiseren, ondermeer door een uitbreiding van de beschutte woonvormen en een aanbod van woonbegeleiding en zorgwonen' ⁵ ;

- overwegende dat het Belgische Nationale Actieplan voor Sociale Insluiting 2003-2005, onder punt 9 'Huisvesting' naast algemene maatregelen zoals de verhoging van het aanbod van sociale woningen en de betaalbaarheid op de private huurmarkt ervoor pleit dat 'ook de structuren voor de opvang van de zwakkeren versterkt worden en hun integratie via de huisvesting ondersteund worden, waarbij bijzondere aandacht moet gaan naar de daklozen' ⁶ ;

- overwegende dat een inclusieve aanpak van de thuisloosheid een blijvende en doorgedreven inspanning en bestuurlijke aandacht vergt ;

- vraagt de Vlaamse regering een Vlaamse strategie tegen thuisloosheid uit te werken, zowel gericht op opvangen als op niet-opvangen thuislozen alsook preventief op personen die thuisloos dreigen te worden, door :

1° een preventief woonbeleid te ontwikkelen door voldoende betaalbare en degelijke woningen beschikbaar te maken voor mensen met een laag inkomen. Dat vraagt structurele maatregelen, zowel op de sociale als op de private huurmarkt ;

2° de samenwerking te stimuleren tussen de huisvestings- en de welzijnssector via de verruiming van diverse vormen van woonbegeleiding en begeleid wonen. Door die samenwerking moet worden voorkomen dat mensen hun woonst verliezen. Tegelijk kunnen thuislozen dankzij betere samenwerkingsafspraken gemakkelijker doorstromen naar een definitieve woonst, waardoor de druk op het opvangsysteem verlicht wordt ;

3° aandacht voor de andere zorgbehoeften van thuislozen tot stand te brengen via intersectorale samenwerking tussen OCMW's en algemeen welzijnswerk met de bijzondere jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg, de gehandicaptenzorg en de thuisverzorging ;

4° op Vlaams vlak drie bestuurlijke en organisatorische initiatieven te nemen :

¹ KEULEN, M., 'Beleidsbrief Vlaams Woonbeleid 2003-2004', blz. 40

² Byttebier, A., 'Beleidsbrief Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen 2004', blz. 30

³ *Ibidem*, blz. 30

⁴ *Ibidem*, blz. 31

⁵ *Ibidem*, blz. 31

⁶ Belgisch Nationaal Plan voor Sociale Insluiting 2003-2005, Hfstuk IV Beleidsmaatregelen, punt 9 Huisvesting, blz. 29.

- a) een Vlaamse interdepartementale stuurgroep oprichten met als opdrachten het evalueren en eventueel aanpassen van reglementeringen gericht op het voorkomen en effectiever opvangen van thuisloosheid en het vrijmaken van middelen voor intersectorale initiatieven ;
- b) samenwerkingsprotocollen uitwerken met de federale overheid met betrekking tot de nationale actieplannen sociale insluiting, het federale beleid inzake intrafamiliaal geweld en het federale beleid inzake geestelijke gezondheidszorg en wonen ;
- c) lokale samenwerkingsverbanden en actieplannen tegen thuisloosheid ondersteunen en stimuleren.

Ria VAN DEN HEUVEL

Jan ROEGIERS

Carlo DAELMAN

Koen HELSEN
